

Työ turvallisuus

Meillä kehitetään myös
palveluntuottajiemme
työturvallisuusjohtamista

Taustaksi

- Nolla tapaturmaa ajattelun lähtökohta on, että omat ja yhteistyökumppanien tapaturmat eivät ole vahinkoja tai sattumia. Yhtäkään tapaturmaa ei pidä hyväksyä ja kaikki tapaturmat voidaan estää (jos ei heti, niin ajan kanssa). Nolla tapaturmaa tavoitteeseen päästään jämäkällä johtamisella, yhteisiin turvallisuustavoitteisiin sekä pelisääntöihin sitoutumalla ja näitä tukevilla arjen teoilla. Vastuullinen energiayhtiö on kiinnostunut myös yhteistyöverkostonsa turvallisuuden tasosta ja on kiinnostunut kehittämään yhteisiä työmaita turvallisemmaksi.
- Energiateollisuuden työturvallisuustoimikunnassa on keskusteltu paljon teemasta: *Miten tilaaja voi varmistaa, että palveluntuottajan turvallisuusjohtaminen on asianmukaista ja laadukasta?* Aihe on ajankohtainen, koska verkostoitunut liiketoiminta lisääntyy ja nykyään töitä tehdään pääsääntöisesti yhteisillä työmailla. Tässä materiaalissa on esitelty hyviä käytäntöjä ja näkökulmia yhteistyössä tapahtuvaan turvallisuusjohtamisen kehittämiseen.
- Toivomme materiaalin ja lopussa esitettyjen kysymysten toimivan keskustelun pohjana yritysten omien käytäntöjen luomisessa.

Oman pesän oltava kunnossa 1 / 2

- Lähtökohta on, että tilaajan oma turvallisuusjohtaminen on kunnossa ja kiinteä osa johtamisjärjestelmää
 - jos oma "pesä" ei ole kunnossa, niin sitä ei osata edellyttää yhteistyökumppaneiltakaan.
- Vinkki: oman yrityksen turvallisuusjohtamista voi arvioida gap-analyysin avulla tai turvallisuuskulttuurin kypsyysanalyysin avulla.
- Tilaaja on määritellyt oman henkilöstönsä osalta vastuut ja velvollisuudet myös suhteessa palveluntuottajiin.

Oman pesän oltava kunnossa 2 / 2

- Tilaajalla tulee olla valmius käyttää resursseja palveluntuottajan kanssa tehtävään yhteistyöhön (yhteinen kehittäminen, koulutus, ohjaus, valvonta)
 - Tarvitaan nimetty/osoitettu/valtuutettu henkilö yhteistyöhön (ikään kuin turvallisuuskoordinaattori vaikka kyseessä ei se varsinaisessa merkityksessä olisikaan).

Muistettava hoitaa perusvelvoitteet 1 / 2

- Tilaajavastuulaki on tiukentunut ja mainintoja asiasta on myös alan työehtosopimuksissa
 - Ennen sopimusta hoidettava tilaajavastuulain velvoitteet kuntoon sekä tarkistettava työehtosopimuksen velvoitteiden täytyminen (liite 1)
- Työturvallisuuslaki edellyttää yhteistyötä
 - Erityisesti työturvallisuuslain 51-54 pykälät kohdentuvat yhteisiin työmaihin.

Muistettava hoitaa perusvelvoitteet 2 / 2

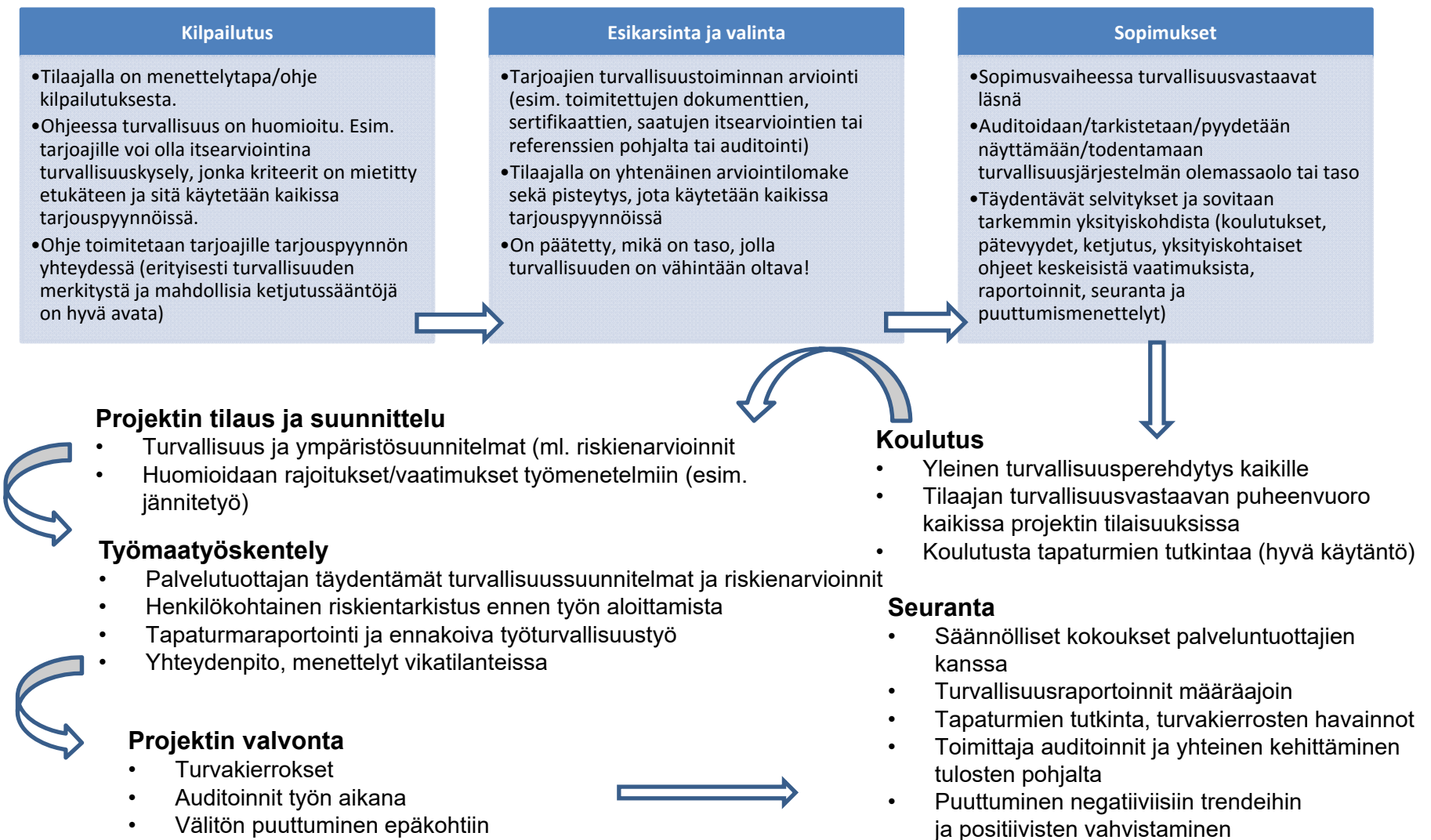
- KANNATTAAKIN SELVITTÄÄ YHTEISTYÖKUMPPANIE
TURVALLISUUSJOHTAMISMALLI JO
HANKKEEN SUUNNITTELU- JA
KILPAILUTUSVAIHEESSA
 - Työturvallisuusjohtaminen arviointi- ja
pisteytykriteerinä. Pelisäännöt
kilpailutuksessa selviksi etukäteen ja
pisteytyksen on oltava
tasapuolinen/yhtenäinen.
 - Laki julkisista hankinnoista on uudistunut ja
se tulee huomioida kilpailutuksissa

Varmistaminen monivaiheinen oppimisprosessi

Turvallisuusjohtamisen varmistaminen

Tarkastelussa tekninen ja toiminnallinen osaaminen 1 / 3

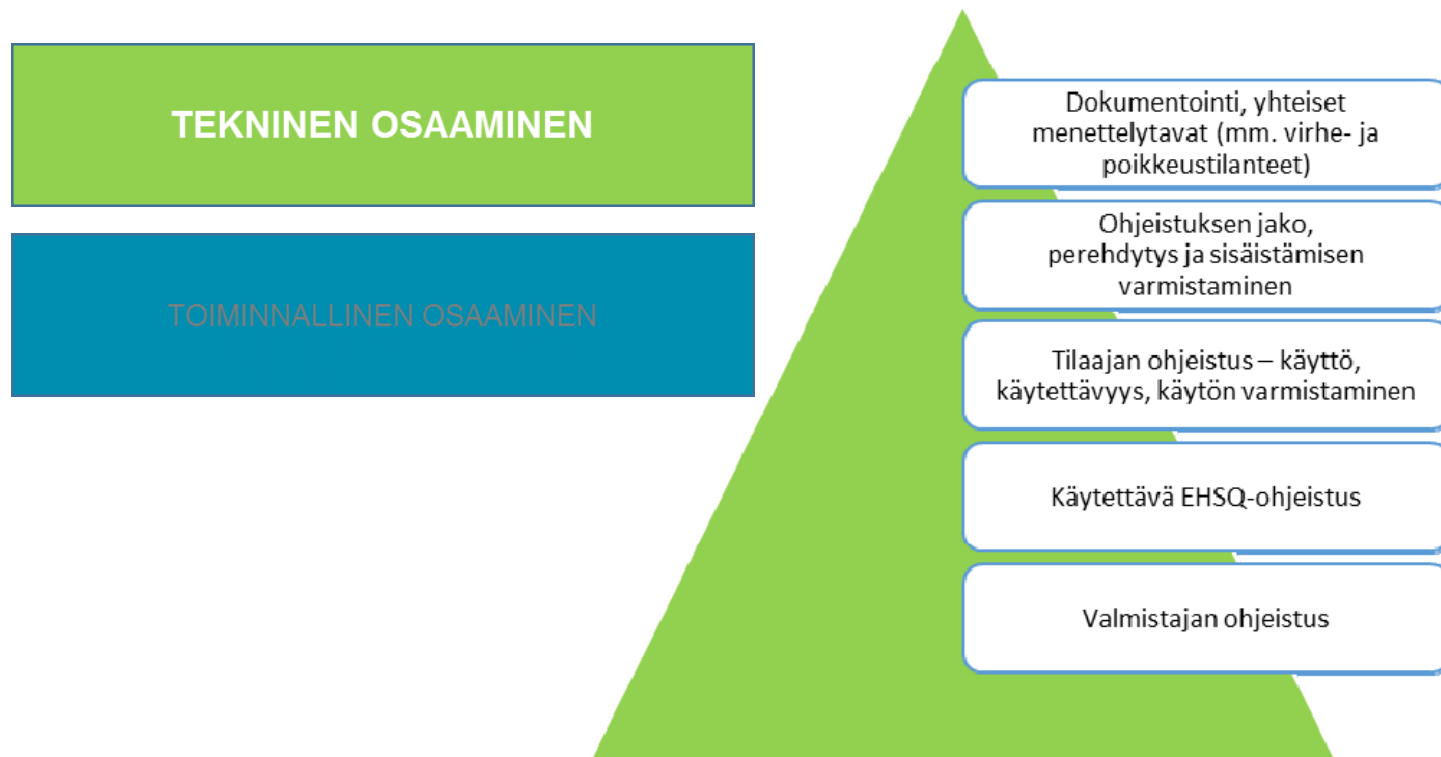
TEKNINEN OSAAMINEN

Dokumentointi, ohjeistus
Osaamisen varmistaminen
Osaamisen osoittaminen
Pätevyyksien hallinta, jne...

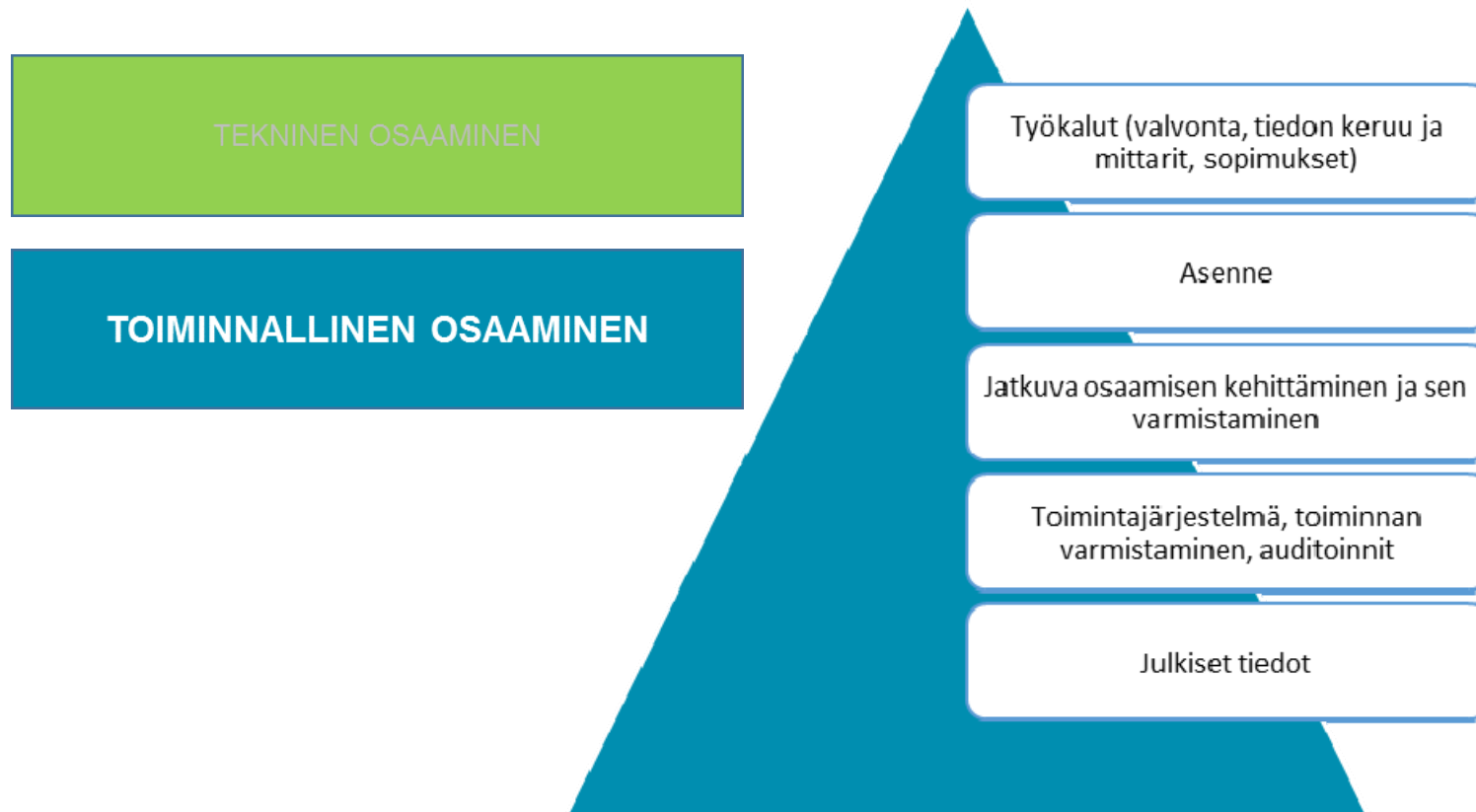
TOIMINNALLINEN OSAAMINEN

Organisaation toiminta
Toimintajärjestelmä
Asenne
Virheet ja niiden korjaaminen
Asioihin puuttuminen, jne...

Tarkastelussa tekninen ja toiminnallinen osaaminen 2 / 3

Tarkastelussa tekninen ja toiminnallinen osaaminen 3 / 3

Hyviä
käytäntöjä

Hyviä käytäntöjä 1 / 4

Ennen sopimuksen solmimista

- Pohdittava etukäteen miten hallita ketjutukseen liittyviä erityisiä riskitekijöitä
 - Hyvä käytäntö on sopia sopimuksella kuinka pitkässä ketjussa, missä tilanteissa, millaisella menettelyllä ja millaiset laatuvaatimukset täyttäviä alihankkijoita urakoitsija työkohteessa käyttää. Samalla sovitaan vastuista ja vaatimuksista sekä menettelytavoista ongelmatilanteissa (ts. esim. kun työpanos ei vastaa sovittua, työturvallisuutta rikotaan yms.)
 - Ketjutuksen ehdoista on hyvä olla maininta jo tarjouspyynnön yhteydessä.
- Tarjouksessa pyydetään kuvaamaan tarjoajan turvallisuusjohtamista tai pyydetään vakiomuotoinen itsearviointi turvallisuusnäkökulmista. Kuvattu turvallisuusjohtamismalli/itsearviointi on hyvä käydä läpi sekä mahdollisesti pisteyttää. Selvitettävä myös, mitkä ovat aiemmat kokemukset tarjoajasta ja miten tarjoaja on kehittänyt toimintaansa. Turvallisuusjohtamismallia on hyvä myös auditoida tai tutustua aiempien tehtyjen auditointien tuloksiin.
 - Huom. Jos auditoidaan ulkoisesti, niin hyvä käytäntö on arvioida aina yhteiskehittämisen hengessä. UPA-arviointi on erityisesti pienille yrityksille toimiva ratkaisu ja lisätietoja [http://ttk.fi/etusivu_\(vanha\)/toimialat/teollisuus/upa](http://ttk.fi/etusivu_(vanha)/toimialat/teollisuus/upa)
- Huolehdittava, että jo sopimusneuvotteluissa on molempien osapuolten turvallisuusvastaavat läsnä
 - Hyvä käytäntö, että turvallisuudesta keskustelevat ne, jotka ovat asioita molemmissa yrityksissä kehittämässä. Samalla luodaan hyvä pohja yhteistyölle, tutustutaan turvallisuuskulttuuriin sekä yhteistyön turvallisuusodotuksiin.

Hyviä käytäntöjä 2 / 4

Kun yhteistyö on käynnissä

- Toimittajan työntekijä voi konkreettisesti osoittaa osaamisensa ennen töiden aloittamista näyttökokeella/työnäytteellä (korkealla työskentely, säiliötyöt). Näyttö voidaan antaa turvallisuusperehdytyksen yhteydessä tai muutoin turvapuistossa/turvakontissa tai koulutustilanteita varten rakennetussa vastaavassa lavastetussa kohteessa.
- Tutustutaan työkohteeseen yhdessä toimittajien edustajien työntekijöiden kanssa sekä pohditaan, miten työ on mahdollista tehdä turvallisesti ja miten tilaaja voi tukea työn turvallisesti tekemistä. Samalla voidaan tehdä työkohteessa riskien arviointia yhdessä.
- Koulutetaan toimittajia/palvelutarjoajia riskien arviointiin sekä tapaturmien tutkintaan tilaajan järjestämässä koulutusiltapäivässä. Koulutuksessa käydään läpi konkreettisten työtapaturma tai tilannekuvaesimerkkien ja pariharjoitusten avulla miten arviointi toteutetaan – ei siis pelkkää teorialuennointia.

Hyviä käytäntöjä 3 / 4

Toteutuksen/aktiivisen työn aikana

- Tilaaja saa sovitulla aikataulutuksella (mielellään reaaliaikaisesti) palveluntuottajan kanssa etukäteen sovitut turvallisuuden tunnusluvut. Luvut käsitellään yhdessä säännöllisissä työmaakokouksissa tai viimeistään urakan lopussa.
- Tilaaja saa tapaturmien tietojen lisäksi tietoonsa myös tehdyt turvallisuushavainnot ja osallistuu korjaavien toimenpiteiden toteutuksen seurantaan
- Tilaaja osallistuu automaattisesti työmailla tapahtuneiden tapaturmien tutkintaan
- Tilaaja on määrittänyt turvallisen työskentelyn peruspelisäännöt (suojavarusteet, ilmoitusmenettelyt jne.) sekä puuttumismenettelyt ongelmatilanteissa. Tapaturmattomasta ja ennakoivasta turvallisuustoiminnasta palkitaan yhteistyökumppaneita.

Hyviä käytäntöjä 4 / 4

Sopimuksen päätyttyä

- Yhteinen urakan päätöspalaveri, jossa käydään läpi turvallisuuden toteutuminen, opit sekä pohditaan miten yhteistyötä voisi vielä kehittää.
 - Miten kehittää kilpailutusta, jotta turvallisuus tulisi huomioiduksi?
 - Miten kehittää sopimusneuvotteluja ja käynnistytksen vaiheita?
 - Miten kehittää itse toimintaa työmailla?
 - Miten kehittää projektin päätöskokousta

Yksinkertainen yhteistyöprosessi

**Miten meillä
on hoidettu?**

Johtoryhmässä pohdittavaksi

- Onko yrityksemme turvallisuusjohtamisjärjestelmä kuvattu riittävän tarkasti ja onko oma organisaatiomme resursoitu riittävän tehokkaasti? Miten näkyy käytännössä? Kuka on nimetty vastaamaan yhteisten työmaidemme turvallisuudesta ja sen kehittämisestä?
- Miten ja missä vaiheessa hankintaa turvallisuusasiat käsitellään?
- Mitä tietoa meillä on yhteistyökumppaniemme turvallisuusjohtamisen todellisesta tasosta?
- Mikä painoarvo turvallisuudella on päätöksenteossa (esim. vaikuttavatko jatkosopimuksiin jne?).
- Miten toimittajiemme turvallisuustaso vaikuttaa yrityksemme tavoittelemiin turvallisuuspäämääriin ja mitä voimme oppia toimittajiltamme?
- Miten seuraamme sekä valvomme turvallisuutta ja toimittajan lupaamaan turvallisuustasoa? Seuraammeko aktiivisesti turvallisuuden toteutumista vai tulevatko poikkeamat vahingossa tietoomme? Kuka johtoryhmässämme kantaa vastuun, jos jokin hankintaketjussa menee pieleen?

Pohdittavaksi tiimissä, työporukassa, turvallisuuspalaverissa jne.

- Tiedätkö mitä työnantajasi tai tilaaja vaatii palveluntuottajalta?
 - Onko oma roolisi selvä ja mihin omat valtuutesi riittävät?
 - Onko työmaasi roolit ja vastuuhenkilöt selvillä (osaatko nimetä heidät ja miten heidät tavoittaa?)
 - Keneen olet yhteydessä hätätilanteessa ja miten tavoitan henkilön
- Miten ilmoitat turvallisuushavainnon?
- Miten voit antaa palautetta sopimuskumppanien toiminnasta tilanteissa, joissa havaitset systemaattisia turvallisuuspuutteita toimittajien työssä.
 - Mitkä ovat kanavat ja keihin otat yhteyttä?
 - Miten annettuihin palautteisiin suhtaudutaan?

Työ turvallisuus

LIITE

Tilaajavastuulain mukaiset asiat kuntoon
– tarkistettava myös työehtosopimuksissa
mainitut kohdat.

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (tilaajavastuulaki, 22.12.2006 / 1233)

5 §

Tilaajan selvitysvelvollisuus

Ennen kuin tilaaja tekee sopimuksen vuokratun työntekijän käytöstä tai alihankintasopimukseen perustuvasta työstä, tilaajan on pyydettävä sopimuspuolelta ja tämän on annettava tilaajalle:

- 1) selvitys siitä, onko yritys merkitty ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin
- 2) kaupparekisteriote tai kaupparekisteriotetta vastaavat tiedot
- 3) selvitys siitä, ettei yrityksellä ole verovelkaa tai viranomaisen antama selvitys verovelan määrästä
- 4) todistukset työntekijöiden eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty
- 5) selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista
- 6) selvitys työterveyshuollon järjestämisestä

Tilaajan selvitysvelvollisuus **sopimuskumppanin verotietojen** osalta täytetään ensisijaisesti hankkimalla tiedot julkisesta verovelkarekisteristä.

Ulkomailta Suomeen lähetettyjen työntekijöiden osalta tilaajan on lisäksi

- 7) selvitettävä työntekijöiden sosiaaliturvan määräytyminen viimeistään ennen sopimuksen mukaisen työn aloittamista ja
- 8) edellytettävä kirjallisesti, että sopimuspuoli toimittaa koko sopimussuhteen ajan lähetettyjen työntekijöiden osalta todistukset työntekijöiden sosiaaliturvan määräytymisestä ennen kuin nämä aloittavat työnteon Suomessa

5 a §

Rakentamistoimintaa koskevissa sopimuksissa lisäksi tilaajalla on velvollisuus ennen alihankinta- tai vuokratyösopimuksen tekemistä:

- 9) hankkia todistus siitä, että sopimuspuoli on ottanut tapaturmavakuutuksen
- 10) selvittää, että kaikilla lähetetyillä työntekijöillä on voimassa olevat todistukset työntekijöiden sosiaaliturvan määräytymisestä ennen kuin nämä aloittavat työnteon

7 §

Vaadittavat tiedot, todistukset ja selvitykset **eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia.**

Laki työntekijöiden lähettämisestä (17.6.2016 / 447)

Tilaajan ja sopimuspuolen velvoitteet silloin, kun **toiseen valtioon sijoittautunut yritys lähettää Suomeen työntekijöitä**

- 1) Tilaajan on lähettävän yrityksen kanssa tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin huolehdittava siitä, että lähettävällä yrityksellä on Suomessa edustaja, joka on lähetetyn työntekijän ja viranomaisten tavoitettavissa koko lähetetyn työntekijän lähetettynä olon ajan. Edustajana voi toimia oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö.
- 2) Tilaajan on toimitettava lähettävälle yritykselle ne tiedot, jotka se tarvitsee työnantajavelvollisuuksiensa täyttämiseksi vuokratyössä.
- 3) *Tilaajan on lähettävän yrityksen kanssa tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin huolehdittava siitä, että lähettävä yritys tekee ennen työnteon aloittamista työsuojeluviranomaiselle ilmoituksen työntekijöiden lähettämisestä Suomeen valtioiden rajat ylittävän palveluntarjontaa koskevan sopimuksen perusteella. (7 § ei vielä voimassa)*

Sähköalan tes – Energia – ICT – Verkosto

työehtosopimus 2014-2017 dia 1 / 2

Tes 76.4 kohta:

Alihankintaa tai työvoiman vuokrausta koskeviin sopimuksiin otetaan ehto, jossa alihankkija tai työvoimaa vuokraava yritys sitoutuu noudattamaan alansa yleistä työehtosopimusta sekä työ- ja sosiaalilainsäädäntöä.

Tes 76.5 kohta:

Työnantaja ilmoittaa tuotanto-, kunnossapito- ja rakentamistöihin osallistuvasta ulko-puolisesta työvoimasta etukäteen joko pääluottamusmiehelle tai ao. luottamusmiehelle. Ilmoituksesta tulee ilmetä tällaisen työvoiman suunniteltu määrä, työtehtävät ja sopimuksen kesto aika. Jos tämä ei ole työn kiireellisyyden tai muun senkaltaisen syyn takia mahdollista, voidaan tiedottaminen tehdä näissä poikkeustilanteissa myös jälkikäteen viivytyksettä. Edellä mainitut asiat tiedotetaan, mikäli mahdollista myös työsuojeluvaltuutetulle. Pyydettyäessä pääluottamusmiehen kanssa käydään läpi ulkopuolisen työvoiman tehtävät ja mahdollisuudet teettää työ yrityksen omilla työntekijöillä.

Tes 76.6 kohta:

Mikäli ulkopuolista työvoimaa käytettäessä syntyy perusteltua epäselvyyttä siitä, täyttääkö ulkopuolista työvoimaa toimittava yritys lakisääteiset tai työehtosopimukseen perustuvat velvoitteensa, tarkastellaan tilannetta yhdessä luottamusmiehen kanssa ja tarvittaessa ryhdytään yhdessä sovittuihin toimenpiteisiin asian tarkemmaksi selvittämiseksi. Mahdollisten jatkotoimien tarve todetaan paikallisesti.

77 Alihankinta

Tes 77.1 kohta:

Jos alihankinnan vuoksi yrityksen työvoimaa poikkeuksellisesti joudutaan vähentämään, on yrityksen pyrittävä sijoittamaan ko. työntekijät yrityksen muihin tehtäviin ja ellei se ole mahdollista, kehotettava alihankkijaa, jos tämä tarvitsee työvoimaa, ottamaan vapautuneet alihankintatyöhön sopivat työntekijät työhönsä entisin palkka-eduin.

Tes 77.2 kohta:

Työsopimukselle ei saa antaa sellaista muotoa, jonka mukaan kysymyksessä olisi itsenäisten yrittäjien välinen urakkasopimus silloin, kun kyseessä itse asiassa on työsopimus.

Tes 77.3 kohta:

Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada tiedot toimialueellaan toimivista aliurakoitsijoista ja niiden palveluksessa työpaikalla olevasta työvoimasta.

Sähköalan tes – Energia – ICT – Verkosto työehtosopimus 2014-2017 dia 2 / 2

78 Vuokratyövoima

Tes 78.1 kohta:

Yritysten on rajoitettava vuokratyövoiman käyttö vain työhuippujen tasaamiseen tai muutoin sellaisiin ajallisesti taikka laadullisesti rajoitettuihin tehtäviin, joita työn kiireellisyyden, rajoitetun kestoajan, ammattitaitovaatimusten, erikoisvälineiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida teettää omilla työntekijöillä.

Tes 78.2 kohta:

Työvoiman vuokraus on epätervettä, jos eri työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat vuokratyöntekijät työskentelevät yrityksen normaalissa työssä sen vakinaisten työntekijöiden rinnalla ja saman työnjohdon alaisena pidemmän ajan.

Tes 78.3 kohta:

Vuokratyövoiman käytöstä voidaan sopia paikallisesti tästä pykälästä poiketen.

Tes 78.4 kohta:

Vuokratyövoimaa käyttävien yritysten tulee pyydettäessä selvittää pääluottamusmiehelle tällaisten työntekijöiden työskentelyyn liittyvät kysymykset.

Energiateollisuuden toimihenkilöiden työehtosopimus

Tes yhteistoimintasopimuksen 13 §

1. kohta:

Työnantaja tiedottaa alihankinnasta tai työvoiman vuokrauksesta etukäteen tämän sopimuksen perusteella valitulle luottamusmiehelle, tai jos sellaista ei ole, työsuojeluvaltuutetulle. Asiasta ilmoitettaessa on selvitettävä käytettävän työvoiman suunniteltu määrä, yrityksen yksilöintitiedot ja sopimuksen arvioitu kesto. Jos tämä ei ole työn kiireellisyyden tai muun senkaltaisen syyn takia mahdollista, voidaan tiedottaminen tehdä näissä poikkeustilanteissa myös jälkikäteen viivytyksettä.

2. kohta:

Mikäli ulkopuolista työvoimaa käytettäessä syntyy perusteltua epäselvyyttä siitä, täyttääkö ulkopuolista työvoimaa toimittava yritys lakisääteiset tai työehtosopimukseen perustuvat velvoitteensa, tarkastellaan tilannetta yhdessä luottamusmiehen kanssa ja tarvittaessa ryhdytään yhdessä sovittuihin toimenpiteisiin asian tarkemmaksi selvittämiseksi. Mahdollisten jatkotoimien tarve todetaan paikallisesti.

